

Гаврилишин П.М.

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

ДОПОМОГА БОГДАНА ГАВРИЛИШИНА АРГЕНТИНИ

У статті розкрито погляди та дії Богдана Гаврилишина щодо питання покращення ефективності аргентинського суспільства та можливості його покращення. Проаналізовані праці науковців, котрі в своїх дослідженнях торкалися даної теми. Описано умови, в яких викристалізувалися погляди проф. Богдана Гаврилишина стосовно вимірювання ефективності суспільств та методів її покращення. Дано короткий огляд його біографії. Подано бачення Богданом Гаврилишином минулого та тогочасної дійсності Аргентини.

Охарактеризовано його бачення ефективності аргентинського суспільства. Виокремлено фактори, що могли б позитивно повпливати на ефективність аргентинського соціуму. Підкреслено значення створення ефективної партійної системи для розвитку Аргентини. Розглянуто бачення Богданом Гаврилишином бажаного майбутнього устрою Аргентини. Детально розглянуто різні варіанти того, як надмірна концентрація влади в одних руках може детерминувати ефективність суспільства разом із внутрішньополітичним станом. Відзначено, що продюковані ним ідеї і досі потенційно є актуальними для Аргентини. Їх значення посилюється незавершеністю реформування держави Аргентина та перманентністю її політичних криз. Зауважено, що наслідком цього є висока корупція та постійна економічна криза, а тому і надалі існує виклик вироблення оптимальної моделі нового та ефективного аргентинського суспільства.

Відображено історичний контекст його громадської допомоги Аргентині в умовах її військового протистояння із Британією. Описано його поради, направлені на зміцнення державності Аргентини і її позицій у світі. Розглянуто дії Богдана Гаврилишина у ролі ситуативного радника аргентинських еліт. Описано специфіку аргентинської державності та формування її поліетнічного суспільства. Показано її відмінності та специфіку порівняно з деякими іншими країнами Америки. Розглянуто ймовірні варіанти подальшого майбутнього аргентинського суспільства згідно поглядів Богдана Гаврилишина. Проаналізовано універсальну для представників всіх суспільств Декларацію відповідальності людини та її потенційне широке поширення.

Ключові слова: Богдан Дмитрович Гаврилишин, ефективність, суспільство, Аргентина, трансформація.

Постановка проблеми. До непересічних представників української діаспори, без зайвого пафосу, належить і Богдан Гаврилишин (1926–2016) – український, канадський, швейцарський економіст, громадський діяч, меценат, член Римського клубу, іноземний член НАН України, президент Фонду Богдана Гаврилишина, громадянин Канади, почесний консул України в Швейцарії [4]. Займаючи посаду директора Центру навчання менеджменту в Женеві, за родом своєї діяльності він побував в значній кількості держав. Побачені відмінності між ними змусили його задуматися над тим, чому одні суспільства переконливо демонструють свою ефективність, а інші перебувають у заручниках стагнації. Продюковані ним ідеї стали цікавими для багатьох країн. Вони мають потенціал і досі, що актуалізується незавершеністю реформування ряду країн та пер-

манентністю їхніх політичних криз. Втім, були країни, що прагнули порад Богдана Гаврилишина і намагалися втілити їх в життя.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Особистість та наукові здобутки Богдана Дмитровича вивчалися рядом таких науковців як М. Голяннич [13, с. 472–474], О. Геращенко [12, с. 116–120], його біографію досліджували Т. Гаврилишин і В. Гаврилишин [11, с. 208–214], В. Пуаєттон [14], зрештою він залишив свої спогади «Залишаюсь українцем», вперше надруковані в 2011 р. [6]. Обширне інтерв'ю у нього взяв дисидент Іван Дзюба, що було опубліковано в 1995 р. у вигляді окремої книги [1]. Нами вже піднімалося питання теорії ефективності суспільств у поглядах Богдана Гаврилишина [10], але без вагомого зосередження уваги на його спробах втілення її у практику. Одним з таких цікавих прикладів є його допомога Аргентині.

Джерельну базу дослідження складають науковий доробок, публікації, мемуари та інтерв'ю, залишені нам Богданом Гаврилишином.

Мета статті. Дослідити як представник української діаспори в Швейцарії Богдан Гаврилишин зумів вплинути на аргентинське суспільство та державу в період переходу влади від військових до цивільних, надаючи їм свою інтелектуальну допомогу на поч. 1980-х рр.

Виклад основного матеріалу дослідження. В час розгортання нової фази Холодної війни, у 1979 р. Богдан Гаврилишин виголошує доповідь Римському клубові під назвою «Дороговкази в майбутнє: До ефективних суспільств». На її основі видає книгу англійською мовою з аналогічною назвою, яку перекладають на понад десять інших мов. Розробляв у своїй книжці послідовний ряд показників ефективності суспільств, аналізуючи різні можливі шляхи до кращого майбутнього. Виділив прогностичний аспект, що допомагає визначити ймовірність здійснення запрограмованих змін, а в разі неможливості їхньої реалізації, хоча б передбачити найвірогідніші й найсприятливіші зміни [5, с. 15]. Використовуючи доопрацьовану ним нову методологію аналізу різних суспільств та зіставлення позитивних і негативних тенденцій, він передбачив «повний розпад Радянського Союзу як політичної реальності», що «частково було ініційовано декларацією про незалежність України» [5, с. 118, 132, 214]. Також Богдан Гаврилишин передбачив економічне зростання Індії, Китаю і Бразилії, непростий шлях самоідентифікації України. Але основну увагу він приділяє тому, що далеко не всі суспільства можуть стати ефективними, для цього необхідне дотримання цілої низки факторів [12, с. 116].

Богдан Гаврилишин зауважує у передмові до третього українського видання: «Що ж спонукало мене написати цю книгу, з яких джерел я черпав свої ідеї? Юні роки мої пройшли в умовах трьох різних політичних режимів: польського, радянського, німецького. В дорослому віці я жив у Канаді, найдовше – в Швейцарії. А останніх 20 років поділяв свій час між Швейцарією та Україною. В кожній з цих країн панувала своя ідеологія і всі вони перебували на різному рівні економічного розвитку. Певною мірою це нагадує життя в одній країні впродовж різних історичних періодів, наповнених низкою політичних, економічних і соціальних перетворень чи революцій. Живучи в таких умовах, можна виробити певне бачення переваг і недоліків різних систем, їхніх позитивних і негативних сторін, потенцій-

них можливостей та обмежень, ефективності або неефективності. Я здобув також різні освіти: інженерну, управлінську, економічну. Швидше випадково, ніж за власним вибором, я змінив кілька професій: лісоруба, дослідника в технічній сфері, менеджера, викладача, засновника і голови різних інституцій. Це урізноманітнювало пізнавальний досвід (теоретичний і практичний), дало змогу поставити себе на певну дистанцію від сьогодення й досягнути пізнавальну силу та обмеженість різноманітних наукових дисциплін. Особливо такий досвід, мабуть, поглиблює розуміння пов'язаності основних компонентів суспільного ладу, в якому стані вони тепер і якими шляхами могли б розвиватися в майбутньому» [5, с. 15].

В силу історичних обставин Богдан Гаврилишин зумів вплинути на долю Австралії та Аргентини. Остання тоді проходила дуже цікавий період своєї історії. В другій половині XIX – на початку XX ст. Аргентина була досить заможною країною навіть по світовим міркам. Буенос-Айрес називали Парижем Латинської Америки. Втім, з часів Великої депресії Аргентина так і не зуміла повністю оговтатись. Поширеність ідеології популізму сучасного світу найбільш чітко проявилася в Латинській Америці, де більшість партій, як лівого, так і правого спрямування, закладали її в основу своїх передвиборчих кампаній. Прийшовши до влади, вони майже завжди поєднували авторитаризм із заграванням з народними масами. Втім, їхня економічна політика зрештою сприяла ослабленню демократії, провокувала масовий вивіз капіталу до закордонних банків, дестабілізувала бізнес, вела до зниження іноземних інвестицій. До категорії політиків, що вміло використали невдоволеність мас економічним курсом влади, доречно відносити Хуана Домінго Перона [2, с. 111]. З його ім'ям пов'язаний перонізм – політична ідеологія в Аргентині, свого роду третій шлях розвитку, альтернатива тому, що пропагували США і СРСР. Згодом перонізм, що страждав надмірним популізмом, завершився військовим переворотом у березні 1976 р., внаслідок чого до влади прийшли очільники армії. Військова диктатура в свою чергу, попри деяку стабілізацію економіки, привела до значних порушень прав людини та репресій. Зрештою, військові почали задумуватися над тим, щоб передати владу цивільним. Саме Богдану Гаврилишину, завдяки його науковим напрацюванням, довелося виступити консультантом з цих питань для представників аргентинських еліт на поч. 1980-х рр.

Аргентину Богдан Гаврилишин відвідував три, за іншими даними чотири, рази [6, с. 202; 1, с. 91]. Першого разу це був досить короткий візит у 1979 р. по дорозі з Чилі. «Першою людиною, яку я зустрів, був чоловік швейцарського походження, котрий попередні кілька років був міністром економіки та фінансів. Аргентина не асимілювала іммігрантів різних рас, як це було в США. Там були швейцарські, англійські, німецькі та інші колонії. Швейцарець, про якого я згадував, був також видавцем тижневика німецькою мовою, розрахованого на швейцарську спільноту. Він справив на мене сильне враження. Чітко і конструктивно аналізував нещодавнє минуле Аргентини, її сучасний стан і особливо деякі проблеми та виклики, які стоять перед нею. Мене запросили провести один вечір за межами Буенос-Айреса в клубі Берлінгейм (Burlingame). Я не міг повірити своїм очам. У мене склалося враження, що я впав з місяця в англійський кантрі-клуб. Архітектура будівлі, представлені види спорту – все було виключно англійське, хоча, на превелике щастя, їжа була принаймні частково аргентинська. Я знав, що в Буенос-Айресі є пам'ятник Тараса Шевченкові, але було дивовижно побачити цей вражаючий монумент у центральній частині міста, в маленькому парку, і що найважливіше – дуже близько до пам'ятника Джорджа Вашингтона, про якого Тарас Шевченко писав у своїх поезіях. Я зустрівся з кількома людьми з української діаспори, котра на той час в Буенос-Айресі не була надто численною. Більшість українців виїхала до Аргентини ще до Першої світової війни, а деякі – до другої. Близько 300 000 з них мешкали в північній сільськогосподарській провінції Міссьйонес» [6, с. 203–204].

Другий візит до Аргентини відбувся у серпні 1981 р. На запрошення президента нафтової компанії «ЕССО Петролеос Аргентина» Богдан Гаврилишин приїхав прочитати десять лекцій. Вони познайомилися за кілька років до того, коли науковець читав лекції у Флориді 80 президентам компаній різних країн, що входять до складу «ЕССО», в основному із Центральної та Південної Америки. Саме у 1981 р. в Аргентині «ЕССО» святкувала 100-річний ювілей від дня заснування. На знак вдячності країні компанія заснувала новий невеличкий шпиталь і як другий подарунок, менш масштабний, вони оплатили 10 лекцій Богдана Гаврилишина у декількох містах, переважно в університетах [6, с. 205]. Як він сам згадує у своїх спогадах: «Причиною для другого стало наступне: оскільки відбувалася так звана Фолклендська

війна (для Аргентини то була Las Malvinas) між Великобританією і Аргентиною, для Аргентини неможливо було отримати право від видавництва «Пергамон Пресс» (Pergamon press) в Оксфорді на видання моєї книги «Дороговкази у майбутнє» іспанською мовою. Деякі професори прочитали мою книгу англійською, переклали її і зробили копії у великій кількості, а потім використовували як підручник, особливо на факультетах політології, економіки і, можливо, ще деяких інших. Як тільки приїхав до Буенос-Айреса, я усвідомив, що завдяки своїй книзі став досить відомим в академічних та політичних колах. Саме через це сім моїх лекцій були відкритими для громадян, а три виголошені виключно для командування армії, авіації і морського флоту. Мета зрозуміла: Аргентина на той час була під управлінням військової хунти. То була диктатура з обмеженням політичних прав людей і в усіх аспектах зовсім неефективна. Незадоволення населення зростало. Деякі з генералів стали замислюватися – чи не передати їм владу цивільним, однак вони вагались, бо не хотіли бачити «демократичну анархію». Завданням моїх лекцій було пояснити, що існує велика кількість систем управління, включаючи й побудовані на коаліції декількох партій, як, до прикладу, швейцарська пряма демократія з узгодженим прийняттям рішень на всіх рівнях політичної та адміністративної структури. У моїх лекціях була закладена ідея, що передача влади цивільним не обов'язково закінчиться «демократичною анархією». Запитання і дискусії після цих трьох лекцій носили делікатний характер. Речі мали стати зрозумілими, я їх не називав «поіменно». Через кілька місяців після мого візиту військова хунта оголосила, що восени відбудуться дострокові вибори. У мене не було впевненості, що це були прямі причини і наслідки, пов'язані з моїми лекціями, але очевидно дві речі збіглися не випадково» [6, с. 205].

В інтерв'ю дисиденту Івану Дзюбі Богдан Гаврилишин про цей досвід розповів наступне: «Другий раз мене попросили дати 10 доповідей, при чому в головних квартирах армії, авіації і флоту – тому, що офіцери відчували, що час військової хунти минув і треба передати владу цивільним. Я дав згоду, але для мене це було рівнозначно тому, як «входити до клітки із левими». Я вибрав тему: «Порівняння політичних систем». Після короткої доповіді розпочалася дискусія про систему в Аргентині, а саме про те, чи можна передати владу цивільним без того, щоб не переходити через «демократичний хаос». Аргентина –

це трагічний випадок країни, яка була дуже багата 80 років тому, але недавня політична система, а особливо часте вагання між політичним популізмом і жорстокими хунтами привели до занепаду. Я відчував майже жаль за неї, бо потенціал країни був величезний, а його не використовували. Під час дискусії офіцери розпитували мене про різні політичні системи, і я відчував, що цей момент був ідеальний через те, що як були питання, значить, були деякі вагання. Я подумав, що 6 місяців раніше мене би навіть не слухали, а за 6 місяців пізніше було б уже пізно говорити про те, як можна утворювати політичні коаліції, не давати владу будь-якій одній партії, як уникнути зайвих конфліктів. Я був під великим враженням від того, що я виступав перед людьми, які мали владу, підтримували досить жорстку систему в країні, і проповідував їм, ніби священик, як стати ягнятами і добровільно позбутися тої влади» [1, с. 91–92]. Рекомендації вченого не дали негайного і прямого ефекту, але принесли, хоча й повільно, свої плоди. Через три місяці хунта оголосила, що передає владу цивільному уряду, і що у вересні відбудуться президентські вибори [14, с. 102].

Але набагато важливішою була наступна подорож в Аргентину. Невдовзі після рішення про дострокові вибори з Богданом Гаврилишином зв'язався пан Коген, президент асоціації рекламодавців, із запрошенням повернутися до Аргентини. «Здавалося смішним для такої асоціації робити це, але газети і медіа значною мірою залежать від рекламних надходжень, тому асоціація була дуже впливовою групою. Я погодився за умови, що буду в Аргентині всього 48 годин. Ця третя подорож була найкоротша, але найцікавіша і, до певної міри, несподівана. 1983 року, коли я сів на літак в Ріо-де-Жанейро і прямував до Буенос-Айреса, там роздавали газети. Я не володію іспанською, але на першій сторінці, окрім назви газети і дати, великими літерами було написано ще два слова: «ПРИЇЇДЖАЄ ГАВРИЛИШИН». Я відчув, що мене піднесли до категорії американського євангеліста Біллі Гремма, який подорожував світом, навертаючи людей до Бога і таким чином рятуючи їхні душі. Звучало, ніби я приїжджаю, щоб порятувати Аргентину. В Буенос-Айресі мене зустріли машиною біля літака і провели без паспортного контролю й митниці. Ще в зоні аеропорту в мене взяли інтерв'ю і через двадцять хвилин, поки ще був у машині, почув його по радіо. Організатори запланували мою відкриту лекцію для великої кількості людей із академічної, бізнесової та політичної еліти. В наступні два дні у головних арген-

тинських газетах вийшло шістнадцять статей про моє інтерв'ю на радіо та цю лекцію. Також було організовано одногодинні дебати з трьома лідерами політичних партій на тему бажаного політичного ладу в Аргентині» [6, с. 206]. Що цікаво, один із трьох – пан Ентелмен, юрист за покликанням, залишався в контакті з Богданом Гаврилишином майже двадцять років після цієї поїздки.

Науковець пригадує: «Місія, яку я мав виконати, полягала в тому, щоб переконати хунту, що «демократичного хаосу» не відбудеться, якщо трансформацію робити поступово. Я проводив семінари і розповідав про різні моделі цивільної влади, а також про етапи, через які треба пройти задля демократичної трансформації» [14, с. 102]. Під час свого перебування Богдан Гаврилишин намагався обґрунтувати необхідність конструктивних змін: «Я доводив, що ідеальним було б сформувати після виборів Уряд національної єдності, до складу якого увійшли б ключові партії. Величезною проблемою Аргентини упродовж багатьох років було те, що багатий клас не мав своєї політичної партії. Коли президент з лівого крила Перон був при владі й самовільно займався перерозподілом багатства, заможні люди звернулися по допомогу до військових, щоб ті взяли уряд у свої руки» [6, с. 206]. Після теледебатів ці троє людей за повної підтримки асоціації рекламодавців попросили вченого приїхати знову через кілька тижнів. Йому запропонували зустрітися з усіма кандидатами на посаду президента у безпечному місці й без преси та спробувати переконати їх сформувати Коаліційний уряд національної єдності. Втім, як зазначає Богдан Гаврилишин у своїх спогадах, це не можна було вирішити під час цієї зустрічі, тому що кандидати від різних партій вже були відомі, а кандидат від пероністів мав бути визначений лише на початку вересня 1983 р. На жаль, і, можливо, неумдро, він сказав, що не зможе приїхати у запропонований час, тому що вже дав обіцянку викладати на програмі для менеджерів вищої ланки ІВМ у їхній штаб-квартирі в Армонку, США. Одним із принципів Богдана Гаврилишина, яким він пишався, було: якщо дав обіцянку щось зробити чи десь бути, то обов'язково її виконати, не зважаючи на те, якими цікавими чи корисними можуть бути інші можливості. «У цьому конкретному випадку, можливо, мені вдалося б переконати кандидатів на посаду президента в Аргентині сформувати коаліційний уряд на національній єдності. Натомість я читав лекції для ІВМ – робив те, що й десятки разів до цього. Я зі співчуттям спостерігав за результатами

виборів у Аргентині й за тим, як розвивалися події потім. Як, напевно, всі знають, обраний президент був зовсім не ефективний, як і його послідовники – аж до недавніх часів. Мене втішало те, що, можливо, я допоміг військовій хунті передати владу цивільним і таким чином вплинув на подальші події. Така можливість дається не кожному. Мабуть, мені пощастило» [6, с. 206–207].

В тому ж інтерв'ю для Івана Дзюби, даному у липні 1992 р., він зауважив наступну цікаву річ: «В Україні я не маю такого почуття, що міг би вплинути на долю цілого народу. Тут я пробую дещо робити, намагаюсь бути активним учасником деяких важливих подій, допомагаю відкривати вікна і двері в світ, допомагаю іншим, але не п'янію від почуття «сили», як це було в Аргентині. То був справжній політичний роман» [1, с. 93].

Що цікаво, навіть на пенсії та вже в похилому віці науковець не полишав розробки теми покращення ефективності суспільств. Найбільше, природньо, він приділяв увагу Україні [7; 8; 9], втім писав і про Росію [9]. Варто уваги, що у 2014 р. Богдан Гаврилишин склав універсальну для громадян всіх країн Декларацію відповідальності людини. Вона складається з 15 пунктів. Вони стосуються законслухняності, чесності, бережного ставлення до довкілля та поваги до людини тощо. Науковець відобразив різні рівні відповідальності, які можуть стати дороговказами до більш демократичного, інклюзивного та ефективного суспільства з точки зору гуманістичних цінностей. У 2021 р. Верховною Радою в Україні встановлено День відповідальності людини, що святкується щороку 19 жовтня, в день народження Богдана Гаврилишина [10, с. 194–195].

Після відходу від влади військових для Аргентини стала притаманна так звана делегативна демократія. За Г. О'Доннеллом, вона базується на передумові, що перемога на президентських виборах дозволяє переможцеві керувати країною на власний розсуд, хоча його влада й обмежується певними конституційними положеннями, зокрема, терміном перебування при владі. Деле-

гативна демократія має чітко виражений мажоритарний характер: шляхом вільних, справедливих виборів вона формує більшість, яка дозволяє комусь протягом кількох років бути єдиним тлумачем національних інтересів. Після обрання президента виборцям належить стати пасивними спостерігачами дій президента [3, с. 93].

Висновки. На наш погляд, Богдан Гаврилишин належить до непересічних представників українського народу, який не лише на словах, а й на практиці сприяв розбудові української держави та суспільства. Грунтуючись на своєму багатому життєвому та професійному досвіді він розробив свою методику визначення ефективності суспільств. Це дало йому можливість давати відповідного роду рекомендації для різних держав з метою їхнього вдосконалення. Головною передумовою позитивних змін в економіці, політичній та сферах Аргентини він називав створення уряду національної єдності, до якого б увійшли представники найбільших політичних сил країни. В Австралії Богдан Гаврилишин був одним із медіаторів консенсусу між урядом, бізнесом та профспілками на початку 1980-х, що передувало значному економічному росту. Книга Богдана Дмитровича «Дороговкази в майбутнє» була популярною серед аргентинських професорів у часі правління військової хунти. Гаврилишина запросили для прочитання семи відкритих лекцій та трьох виключно для командування армії, авіації та морського флоту. У той час Аргентина була військовою диктатурою з обмеженням політичних прав людей та неефективною в багатьох сферах. Деякі з генералів стали замислюватися над тим, чи не передати владу цивільним. Тоді наростало незадоволення владою військових, і все більше з них почали задумуватися чи їм не передати владу цивільним. Метою лекцій Гаврилишина було розповісти про ефективні системи управління та про те, як їх можна досягнути. Вже через декілька місяців після його візиту військова хунта оголосила проведення дострокових виборів.

Список літератури:

1. Богдан Гаврилишин – Іван Дзюба. Діалог. Київ : Вид. Укр. Всесвіт. Координац. Ради та Респ. асоц. українознавців, 1995. 159 с. (Додаток до журналу «Сучасність» 1995. Січень, ч. 1).
2. Бредіхін А. Роль перонізму у громадсько-політичному житті Аргентини: теоретико-методологічний аспект. *Наука. Релігія. Суспільство*. 2008. № 1. С. 110–115.
3. Бредіхін А., Зелінська М. Особливості трансформації політичної системи в Аргентині. *Політичний менеджмент*. 2009. № 3. С. 92–100.
4. Віднянський С.В. Гаврилишин Богдан Дмитрович. *Україна в міжнародних відносинах. Енциклопедичний словник-довідник*. Випуск 5. Біографічна частина: А-М / Відп. ред. М.М. Варварцев. Київ : Інститут історії України НАН України, 2014. С. 88–89.

5. Гаврилишин Б. До ефективних суспільств: Дороговкази в майбутнє: доп. Римському Клубові. Вид. 3-тє, допов. Київ : Пульсари, 2009. 248 с.
6. Гаврилишин Б. Залишаюсь українцем: спогади. Київ : Пульсари, 2011. 288 с.
7. Гаврилишин Б. Українські дороговкази на роздоріжжях цивілізації. Сучасність. 2007. № 10. С. 58–64.
8. Гаврилишин Б. Україна: 20 минулих і 20 майбутніх років державотворення. Той, хто відродив Могилянку: зб. до 60-ліття В'ячеслава Брюховецького. Київ : Києво-Могилянська академія, 2007. С. 245–257.
9. Гаврилишин Б. Время глобализации: сценарии для Украины и России – угрозы и шансы. *Газета «День»*. № 66. 2001. URL: <https://day.kyiv.ua/ru/article/podrobnosti/vremya-globalizacii-scenarii-dlya-ukrainy-i-rossii-ugrozy-i-shansy>
10. Гаврилишин П., Дерещук Т. Ефективність суспільства у поглядах Богдана Гаврилишина. *Літонис Волині*. 2022. Вип. 27. С. 190–195.
11. Гаврилишин Т.Ю., Гаврилишин В.П. Коропець. Історія і спогади. Тернопіль : Воля, 2004. 240 с.
12. Геращенко О. Економіка ХХІ: країни, підприємства, людини / 2-ге вид., перероб. і допов. Харків : Фоліо, 2019. 313 с.
13. Голянич Михайло. Футурологія. Філософія майбуття : монографія. Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2017. 540 с.
14. Пуасттон В. Невтомний мандрівник Богдан Гаврилишин: біогр. / пер. з франц. І. Відлер. Записано Віржині Пуасттон. Київ : «Славутич-Дельфін», 2015. 144 с.

Gavrylyshyn P.M. BOHDAN HAVRYLISHYN'S AID TO ARGENTINA

The article reveals the views and actions of Bohdan Gavrylyshyn regarding the issue of improving the efficiency of Argentine society and the possibility of its improvement. The works of scientists who touched on this topic in their research were analyzed. The conditions in which the views of Prof. Bohdan Havrylyshyn regarding the measurement of the efficiency of societies and methods of its improvement. A brief overview of his biography is given. Bohdan Gavrylyshyn's vision of the past and contemporary reality of Argentina is presented.

His vision of the effectiveness of Argentine society is characterized. The factors that could have a positive influence on the effectiveness of the Argentine society are highlighted. The importance of creating an effective party system for the development of Argentina is emphasized. Bohdan Gavrylyshyn's vision of the desired future of Argentina's system is considered. Various variants of how excessive concentration of power in one hand can determine the effectiveness of society together with the internal political state are considered in detail. It was noted that the ideas produced by him are still potentially relevant for Argentina. Their importance is enhanced by the incompleteness of the reform of the Argentine state and the permanence of its political crises. It is noted that the consequence of this is high corruption and a constant economic crisis, and therefore there is still a challenge to develop an optimal model of a new and effective Argentine society.

The historical context of his public assistance to Argentina during its military confrontation with Britain is reflected. His advice aimed at strengthening Argentina's statehood and its position in the world is described. The actions of Bohdan Gavrylyshyn as a situational adviser to the Argentine elites are considered. The specifics of the Argentine statehood and the formation of its multi-ethnic society are described. Its differences and specificity compared to some other American countries are shown. Probable options for the further future of Argentine society according to the views of Bohdan Gavrylyshyn are considered. The Declaration of Human Responsibility, which is universal for representatives of all societies and its potential wide spread, is analyzed.

Key words: Bohdan Dmytrovych Hawrylyshyn, efficiency, society, Argentina, transformation.